

Kindertuinen 100 jaar !



Van notabelen met het ideaal kinderen te verheffen tot een door vrijwilligers gerund educatieproject met oog voor de toekomst. Kindertuinen Bussum bestaat dit jaar honderd jaar en behoort tot de oudste kindertuinen van het land. Tijden veranderen, maar de magie van de moestuin blijkt nog lang niet uitgewerkt.

Inschrijven

Zaterdag kunnen kinderen uit groep 5, 6 of 7 van scholen in Gooise Meren zich tussen 10.00 en 12.00 uur inschrijven bij de Kindertuinen voor een nieuw seizoen tuinieren. De kosten bedragen dertig euro per kind. De lessen worden gegeven op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag steeds van vier tot vijf uur.

BUSSUM Bij de ingang van de Kindertuinen steken de krokussen hun gele kop al monter naar buiten. Ze vormen samen met de nog niet uitgekomen narcissen het getal honderd. Aan het hek hangt een op doek afgedrukte oude zwart-wit foto van de Kindertuinen. Het is duidelijk dat het jubileumjaar niet vergeten wordt. Komende zaterdag worden voor het honderdste jaar kinderen verwelkomd op het terrein bij 't Mouwtje, onderaan de Huizerweg.

Paul Koster, voorzitter van de Bussumse stichting, is al vijftig jaar van de partij. Als 18-jarige kweekschoolstudent wordt hij door een buurman, werkzaam bij de gemeentelijke plantsoenendienst en belast met het schoffelen van de tuintjes, bij de vereniging betrokken. Nooit is hij meer weggegaan. De reden? „De verwondering die ik ieder jaar weer zie op de gezichten van die kinderen. Een pootaardappel in de grond stoppen en dan een paar maanden later met een zak aardappelen de tuin verlaten. Dat is toch mooi! Die kennis, die mogen wij ze bijbrengen. Er zijn namelijk nog steeds kinderen die denken dat een aardappel bij de groenteboer groeit.”

Daarmee is ook meteen duidelijk wat tegenwoordig de belangrijkste taak is van de vereniging, namelijk educatie. Koster: „Kinderen maken hier het hele proces mee, van zaadje tot vrucht. Ze leren verzorgen, maar worden ook geconfronteerd met de dilemma's van de natuur. Wat er gebeurt als het te veel regent, of wanneer het juist te droog is. Dat vogels niet alleen mooi zijn, maar ook je sla kunnen opeten.”

Die ontbrekende kennis is niet alleen van nu. In de jaren tachtig heeft Koster een jongen in zijn groep die denkt dat spinazie in blokjes groeit, omdat zijn moeder altijd diepvriesspinazie gebruikt. En van een collega hoort hij van een kind dat denkt dat komkommers in plastic groeien, omdat ze zo in de supermarkt liggen. „Daar kun je om lachen, maar feit is dat niet alle kinderen meer weten hoe een groenteplant eruit ziet en hoe groente groeit.”

Notabelen

De Kindertuinen Bussum begint niet als educatieproject. In 1919, net na de Eerste Wereldoorlog, worden overal in het land schoolwerktuinen opgericht. Kinderen schoffelen zo zelf een rijke en gezonde maaltijd bij elkaar. In Bussum zet een groep notabelen, onder leiding van burgemeester 's Jacob, de 'Vereeniging voor Schoolwerktuinen' op. Niet alleen gericht op voedselvoorziening, maar ook ter verheffing van de kinderen. De notabelen zijn van mening dat de tuintjes kinderen tot betere volwassenen maakt.

In die eerste jaren mogen alleen jongens uit de hogere klassen van de basisschool komen tuinieren. Later worden ook meisjes toegelaten, maar wel strikt gescheiden. Tijdens de oorlogsjaren ligt het gezamenlijk tuinieren plat. In de jaren vijftig bloeien de schooltuinen weer als nooit tevoren. De groenteopbrengst is een welkome aanvulling in veel gezinnen. In de twee decennia daarna wordt het werken in de tuintjes een vrijetijdsbesteding in plaats van noodzaak. In de jaren tachtig en negentig komt het milieu centraler te staan. Ook is de strikte hiërarchie inmiddels verdwenen en wroet het bestuur van de Kindertuinen zelf lustig mee in de aarde.

Die hiërarchie staat Koster nog helder voor de geest uit zijn begintijd. „Je gaf de kinderen opdrachten. Alles ging klassikaal. In je eentje begeleidde je twintig kinderen. Nu zetten we twee vrijwilligers op een groep van veertien. Andere tijden, andere kinderen. Nu is er meer persoonlijke aandacht voor en meer interactie met de kinderen. Krijg je in de groepsapp een foto van een leeg bord met daaronder de tekst 'het was zo lekker dat ik te laat was om een foto van de groente te nemen'”, lacht Koster.

Bij honderd jaar Kindertuinen Bussum kijkt de vrijwilligersstichting niet alleen terug, maar juist ook vooruit. Zo wil het bestuur de zogeheten permacultuur verder doorvoeren. Een duurzame manier van tuinieren die ook heel onderhoudsarm is.

Nieuwe ideeën

„Je kunt onkruid afvoeren en op de composthoop gooien, maar je kunt het bijvoorbeeld ook onder de lathyrus leggen om zo uitdroging van de grond tegen te gaan”, geeft Koster een voorbeeld. „Vroeger werden de tuinen aan het einde van het seizoen helemaal kaal gemaakt, nu laten we doelbewust alles liggen. Je moet open blijven staan voor nieuwe ideeën.”

Hoewel de basis altijd hetzelfde is gebleven – aarde, zaad, water, zon, mest en arbeid – is Kindertuinen Bussum dus steeds meegegroeid met de tijdsgeest en weet zo iedere generatie opnieuw te boeien. De magie van dat zaadje dat een groenteplant wordt, dat je vervolgens zanderig en wel mee naar huis mag nemen. „En dat levert dan soms bij de ouders weer problemen op”, lacht Koster. „Moeten ze ineens de groente weer echt schoonmaken.”